

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

Tilråkning om vern av Horsbergvatnet, Svenningvika og Torselva naturreservater

Bindal, Grane og Lødingen kommuner

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag	3
2.1 Vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II.....	4
3. Verneverdiene	4
3.1 Horsbergvatnet	4
3.2 Svenningvika.....	5
3.3 Torselva.....	5
4. Interesser i de foreslåtte verneområdene	6
4.1 Landbruk.....	6
4.1.1 Skogbruk.....	6
4.1.2 Jord- og beitebruk.....	6
4.2 Reindrift	7
4.4 Mineralutvinning.....	7
4.5 Kraftutbygging.....	7
4.6 Friluftsliv.....	8
5. Saksgjennomgang.....	8
6. Viktige endringer under behandling av verneplanen	8
6.1 Endringer i forskrifter	8
7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	9
8. Oppsummering av høringsuttalelser	9
8.1 Generelle merknader til verneplanen og planprosess.....	9
8.2 Landbruk og reindrift.....	12
8.3 Kraftlinjer og vannkraft.....	12
8.4 Mineralressurser.....	12
9. Statsforvalterens tilrådning.....	13
10. Oversikt over uttaleparter	13
11. Vedlegg.....	13

1. Innledning

Statsforvalteren i Nordland legger med dette fram forslag om vern av tre nye naturreservat:

Navn	Kommune	Areal (daa)	Verneverdi
Horsbergvatnet naturreservat	Bindal	372	***
Svenningvika naturreservat	Grane	262	Verdi B
Torselva naturreservat	Lødingen	618	Verdi B

Områdene har kommet frem gjennom ordningen med frivillig vern av skog, der skogeier selv tilbyr areal for vern. Basert på tilgjengelig kunnskap og nye registreringer vurderer vi områdene til å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «Evaluering av skogvernet i Norge». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. I St.meld. nr. 14 (2015-2016) Natur for livet sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5,2 % av all skog i Norge vernet.

Skogvernet i Norge har blitt evaluert i flere runder, sist gang i 2016 (Framstad m.fl. 2017). De foreliggende verneforslagene vil bidra til å oppfylle mangler i skogvernet som edellauvskog, gammel barskog og gammel boreal lauvskog.

2. Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat med hjemmel i naturmangfoldloven § 37.

Som naturreservat kan vernes områder som:

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt naturtype,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til å få verneverdier som nevnt over gjennom fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

2.1 Vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i områdene bygger på registreringer og kartlegginger som er utført, innhentet og vurdert av biologer. Områdene vurderes tilstrekkelig beskrevet og verddivurdert. Basert på dette kunnskapsgrunnlaget har alle områdene naturverdier som kvalifiserer for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Foreslåtte verneforskrifter setter restriksjoner for bruk som vil kunne få særlig negative konsekvenser for verneverdier og verneformål. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjennomføres hogst og andre vesentlige inngrep. Dette vil gi områdene økt beskyttelse. Samtidig åpner forskriftene for videreføring av enkelte aktiviteter. Dette gjelder blant annet aktiviteter som friluftsliv, jakt, fiske, sanking av bær og matsopp med mer. Slike aktiviteter er normalt sett tillatt i skogreservater og vil, ut fra dagens kunnskap, ha liten eller ingen innvirkning på verneverdiene. Vern av områdene er ansett som den beste måten å beskytte det tilhørende naturmangfoldet på, og forventes å bidra til en positiv utvikling av artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Statsforvalteren mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om effekten verneforslaget vil ha for naturmangfoldet, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Verneforskriftene skal i seg selv medvirke til at den samlede belastningen blir redusert. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10. Siden vernetiltaket etter Statsforvalterens vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer ikke naturmangfoldloven § 11 til anvendelse. Statsforvalteren kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i forbindelse med verneplanen.

3. Verneverdiene

Kunnskaper om verneverdiene i området vurderes som gode. Den naturfaglige dokumentasjonen for verneplanen er hentet fra Naturbase og Narin-databasen. Horsbergvatnet ble kartlagt i 2020, mens Torselva og Svenningvika ble kartlagt i henholdsvis 2009 og 2012.

3.1 Horsbergvatnet

Horsbergvatnet ligger omtrent to kilometer sør-øst fra Kjella i Bindal kommune, Nordland, og utgjør de sør-vest vendte bratte lisidene i bunnen av Heihornet som går helt ned til den østre delen av Horsbergvatnet. Berggrunnen består av kalkglimmerskifer og kalksilikat, og løsmassene av et tynt humusdekke som er tykkere i partier med slakere helning. Vegetasjonen i området er ganske variert på grunn av variasjon i berggrunnsforhold, variasjon i tykkelsen på løsmassene, rasmark, sigevannspåvirkning og tidligere beite. I områdene med rik vegetasjon er det dominans av alm (VU) og innslag av rogn, hegg, gran, selje, bjørk og hassel, samt innslag av gråor i fuktigere partier.

Området består i hovedsak av gammel fleraldret skog, og i edelløvslogen er det mye gamle og grove alm. I granskogen er det spredt med eldre individer av grantrær og løvtrær som noen steder er opp til 1m i diameter ved brysthøyde. Det er partier med mye død ved både i edelløvslogen og i granskogen.

Verneforslaget består av et areal med god topografisk variasjon. Den sørvendte eksponeringen, at området er lavereliggende og rik berggrunn gjør at det er innslag av kvaliteter knyttet til edelløvslog med alm og hassel og rik bakkevegetasjon. Her forekommer naturtypen alm-lindeskog som omfattes av den rødlistede naturtypen frisk rik edelløvslog (NT) og rasmark-almeskog og lågurt-hasselkratt

som begge omfattes av den rødlistede naturtypen lågurtedellauvskog (VU). Det er også små partier med høgstaudegranskog (NT) og omtrent midt i undersøkelsesområdet er det en liten dal med noe utviklede bekkekløftkvaliteter. Det er registrert 7 rødlistearter, blant annet alm (VU), myklundmose (EN) og almelav (NT). Det er generelt mange uvanlige arter for området. Flere av artene som er registrert er typiske sørlige arter og noen har sin nordlige grense i fylket. Området er vurdert til å ha nasjonal verdi (***)

Området består i hovedsak av gammel fleraldret skog med kun små arealer med yngre skog i hogstklasse 3 og 4 som er inkludert for best mulig arrondering. Skogen bærer ellers lite preg av tidligere påvirkning og det er kun spredt med noen få gamle hogststubber etter tidligere plukkhogst. Det har tidligere vært beitedyr i lokaliteten som har påvirket vegetasjonen noe.

Se faktaark i lenka under for mer detaljert beskrivelse av området og naturtypelokalitetene:

https://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2020_Horsbergvatnet.pdf

3.2 Svenningvika

Svenningvika ligger ved Storsvenningsvatnet øst for E6, omtrent 22 km sør for Trofors i Grane kommune. Lokaliteten ligger på en liten kulle og terrenget heller svakt mot vest. Svenningvika grenser til Svenningviksvegen i vest og til ei kraftlinje i øst. Berggrunnen i området er kalkfattig og består av kvartsskifer, mens løsmassene består av grov morene. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone og i svak oseanisk seksjon.

Skogen består av gammel granskog med noe innslag av bjørk. Skogen er flersjiktet og har til dels mye død ved. Vegetasjonstypene i området veksler mellom blåbærgranskog og småbregnegranskog.

Innenfor avgrensningen er det registrert én naturtypelokalitet – gammel barskog med verdi B. Gran dominerer tresjiktet, men det er også innslag av bjørk. Det er registrert syv rødlistearter knyttet til gammel barskog i området, blant annet gubbeskjegg (NT), huldrelav (NT) og sukkernål (NT).

Verneforslaget ligger inntil det foreslåtte verneområdet Breiskardet i øst, som er foreslått vernet i forbindelse med verneplanprosess på statsgrunn. Dersom Breiskardet blir vernet vil Svenningvika bli en del av dette området. Sammen med Breiskardet utgjør Svenningvika en av få gammelskogsrester i Svenningdalen. Isolert sett har Svenningvika moderate verneverdier (**), men sett i sammenheng med Breiskardet vil området få nasjonal verdi (***)

Det går ei kraftlinje gjennom området i vest, og foreslått vernegrense ligger nær ei kraftlinje i øst. Skogen har spor etter tidligere hogst.

Se faktaark i lenka under for mer detaljert beskrivelse av området og naturtypelokalitetene:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00088131>

3.3 Torselva

Torselva ligger på sørvestre side av Innerfjorden i Kanstadfjorden i Lødingen kommune. Berggrunnen består av syenitt og granitt og er kalkfattig. Området ligger i mellomboreal vegetasjonssone og i klart oseanisk seksjon.

Torselva er et lite vassdrag, og nedenfor Torsvatnet danner bekken en relativt markert bekkedal. Mesteparten av skogen i området består av fuktig og frodig løvskog, men rike utforminger mangler nesten helt. Bjørk dominerer i tresjiktet, men stedvis er det også spredt innslag av selje og rogn, samt noe osp. Storbregneskog dominerer i store arealer, og arter som skogburkne og sauettelg er vanlige. Stedvis er det forsumpet mark med arter som skogsnelle, engsnelle og mjøduert. I forsenkningene er

det rikere høgstaudeskog som dominerer, med arter som skogmarihånd, ballblom og bekkeblom. I ei østvendt helling i nedre del av området finnes en forsenkning med frodig gråor-heggeskog med blant annet firblad, muskegras og strutseving. Små tørre rasskråninger også enkelte steder høyere oppe i bekkedalen.

Elva har svært variabel vannføring, fra nærmest tørr i tørkeperioder til periodevis stor flomvannføring.

Skogen i nedre del er relativt gammel med mye grovdimensjonert bjørk, samt gammel rogn og selje. Det er også noe død bjørk, både stående og liggende, inkludert høgstubber. Gråorskogen har gamle og grovokste trær, og det er også noe stående og liggende døde gråor i ulike nedbrytningsstadier. Høyere oppe blir skogen glisnere og mer småvokst, samt bjørkedominert.

Torselva er en liten, men markert og velarrondert bekkedal, som på mindre deler av strekningen også har ganske velutviklet bekkekløfttopografi. Innenfor verneforslaget er det registrert én naturtype – gammel boreal lauvskog med verdi B. De største kvalitetene er knyttet til relativt rik, fuktig gammel løvskog med godt utviklet naturskogspreg. Regionalt sett har skogen en relativt rik lavflora, med flere arter som er sjeldne i distriktet. Her inngår blant annet de tre rødlistartene som er registrert i området – olivenfiltlav (VU), rustdoggnål (NT) og huldrelev (NT).

Lokaliteten utgjør trolig en av de mer verdifulle skoglokalitetene i nordre Nordlands ytre kystsone, og er vurdert som regionalt verdifull (verdi B).

Verneforslaget er lite påvirket av nyere inngrep, med unntak av nedre del hvor det er et granplantefelt på nordsiden av elva. Det går en sti langs nordsiden av elva opp til Torsvatnet.

Se faktaarket i lenka under for en mer detaljert beskrivelse av naturtypelokaliteten:

https://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Bekkekloefter2009_Torselva.pdf

4. Interesser i de foreslåtte verneområdene

4.1 Landbruk

4.1.1 Skogbruk

Om lag 1000 daa av de foreslåtte verneområdene er karakterisert som produktiv skog. Skogtypene i de ulike verneforslagene varierer mellom granskog, edellauvskog og boreal lauvskog. I Svenningvika er det stedvis spor etter tidligere hogst, og i Horsbergvatnet er det kun spredt med noen få gamle hogststubber etter tidligere plukkhogst. I Torselva er den boreale lauvskogen svært lite eller ikke påvirket av hogst, men det er et granplantefelt i den nedre delen på nordsiden av elva. Vi vurderer at oppretting av de foreslåtte naturreservatene ikke vil ha betydelig innvirkning for skogbruket.

4.1.2 Jord- og beitebruk

Vi er usikre på i hvor stor grad de foreslåtte verneområdene brukes til beite i dag, men det er lagt til rette for dette i de foreslåtte forskriftene. Eventuelle beitebrukere vil ha behov for enkelte aktiviteter, for eksempel utsetting av saltslikkestein, gjeting, gjerdning med mer. Vi vurderer ikke at oppretting av de beskrevne naturreservatene vil endre på adkomsten til disse områdene. I forslag til forskrifter er det åpning for beiting, utsetting av saltstein samt nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Etter søknad kan det gis tillatelser til oppføring av gjerder, samt motorferdsel i tilknytning til dette.

4.2 Reindrift

Horsbergvatnet og Svenningvika ligger innenfor Voengelh Njaarke reinbeitedistrikt, og Torselva ligger innenfor Kanstadfjord og Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt. Ifølge arealbrukskartet til reindriften ligger Svenningvika i et område som reindriften benytter som vårbeite, høstbeite og høstvinterbeite, mens Horsbergvatnet ligger i et område som benyttes til vinterbeite. Torselva og omkringliggende områder er viktige beiteområder for rein omtrent hele året, i tillegg til kalvingsland på våren. Det går trekk- og flyttleier i eller ved alle de foreslåtte verneområdene.

Opprettingen av de tre naturreservatene vil sikre arealene mot nedbygging eller andre typer fysiske inngrep, men verneforskriftene vil medføre noen reguleringer knyttet til blant annet motorferdsel og etablering av gjerder og anlegg. I forslag til verneforskrifter er det tatt inn bestemmelser som skal sikre reindriften både i formålet og i de spesifiserte unntaksbestemmelsene. Det er gjort unntak for bruk av snøskuter, og det kan etter søknad gis dispensasjon til bruk av annen motorisert ferdsel. Det kan gis flerårige dispensasjoner for barmarkskjøring. Det kan også gis tillatelser til oppføring av gjerder og anlegg og uttak av bjørk.

En tilstrekkelig opplyst distriktsplan kan anses som en søknad om dispensasjon, uten at ytterligere søknad er nødvendig. Det er viktig at distriktsplanen er grundig og beskriver forhold som etter verneforskriften er søknadspliktig, for eksempel motorferdsel, oppsetting av gjerde med mer. For at vernemyndigheten skal kunne bruke distriktsplanen som en søknad må den være konkret med tanke på hva som skal gjøres, hvor og når. Et eksempel er en beskrivelse av behovet for motorisert barmarkskjøring med tanke på tilkomsttraseer, områder med behov for gjeting/samling, antall kjøretøy og tid på året. Om ikke distriktsplanen gir nok informasjon, kreves supplerende opplysninger.

4.4 Mineralutvinning

Ifølge grusdatabasen fra NGU er det registrert grusforekomster innenfor de foreslåtte verneområdene Svenningvika og Torselva, begge vurdert av NGU til å ha liten betydning. Forekomsten ved Svenningvika (Båtskardvatnet) består av hauger og rygger med sorterte masser i deler, mindre sortert i andre. Massene består vesentlig av sand, men inneholder også noe grus. Den delen av forekomsten som ligger innenfor det foreslåtte verneområdet utgjør ca. 15 daa. Forekomsten Stordalselva ved Torselva er ifølge grusdatabasen et stiptet område med en større elvevifte i utløpet av Stordalselva. De er videre beskrevet at sand- og grusforekomstene her viser dårlige mekaniske egenskaper, men at det kan benyttes til betongformål. Omtrent 62 daa av forekomsten ligger innenfor det foreslåtte verneområdet Torselva. Et eventuelt vern vil sannsynligvis ikke ha vesentlig innvirkning på mineralnæringen.

4.5 Kraftutbygging

Linea AS har en 22 kV-luftlinje, nettstasjon, lavspentlinje og -kabel som blir liggende innenfor det foreslåtte verneområdet Svenningvika i vest.

Det foreslåtte verneområdet Svenningvika var opprinnelig foreslått opprettet over det klausulerte rydebeltet for skog/byggeforbudsbeltet til den eksisterende 420 kV- transmisjonsnettledningen Trofors –Namsskogan. Parallelt med denne går også Statnetts 420 kV-ledning Nedre-Røssåga – Tunnsjødal. Etter innspill fra Statnett har Statsforvalteren flyttet grensa til verneforslaget i øst slik at verneområdet nå ligger utenfor klausuleringsbeltet.

Det er kartlagt flere digitale vannkraftpotensialer for små vannkraftverk innenfor det foreslåtte verneområdet Torselva. Samlet er det et årlig produksjonspotensial på 3,11 GWh fordelt på to prosjekter (Stormyrbekken–Torselva og Torsvatnet–Torselva).

4.6 Friluftsliv

Områdene brukes til jakt, fiske, bær- og sopplukking og litt rekreasjon ellers. Dette er aktiviteter som ikke vil ha nevneverdig negativ påvirkning på verneverdiene.

5. Saksgjennomgang

Saksbehandlingen har fulgt reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven, utredningsinstruksen og konsultasjonsavtalen mellom Staten v/kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget.

Statsforvalteren i Nordland har vært saksbehandler og prosessansvarlig. Før vi meldte oppstart tok vi kontakt med Sametinget og spurte om det var behov for konsultasjon. Vi ble enige med Sametinget om at det ikke var behov for å opprette et arbeidsutvalg, men at alle vanlige formaliteter i vernesaker skulle følges.

Formell oppstart av verneplanarbeidet med kunngjøring av oppstartsmelding for de tre aktuelle områdene ble sendt ut 2. september 2022. Bakgrunnen for arbeidet er tilbud om frivillig vern av skog fra private grunneiere i følgende områder:

Område	Kommune	Total areal (daa)	Gnr/bnr
Horsbergvatnet	Bindal	372	37/2
Svenningvika	Grane	262	58/5
Torselva	Lødingen	618	25/1, 25,2

Det kom 15 innspill til oppstartsmeldingen, og disse ble gjengitt og kommentert i høringsdokumentet.

For Svenningvika har vi hatt konsultasjon ved befaring med Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt i juni 2021, i forbindelse med vern av skog på statsgrunn på Helgeland. Under befaringen ble Svenningvika også diskutert. Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt hadde ikke behov for konsultasjon vedrørende Horsbergvatnet, men ønsket at reindrifta skulle hensyntas i verneforskriften på samme måte som i tidligere verneplanprosesser.

Kanstadfjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt hadde heller ikke behov for konsultasjon, men i telefonsamtale ønsket også de at reindrifta skulle hensyntas i verneforskriften.

De foreslåtte naturreservatene er små og utløser verken hver for seg eller samlet krav om konsekvensutredninger. Det er derfor ikke gjennomført konsekvensutredninger, men konsekvensene for de ulike interessene er beskrevet i prosessen.

Verneforslaget ble sendt på høring 24.11.2022. Innspillene er oppsummert og kommentert i kommende avsnitt.

6. Viktige endringer under behandling av verneplanen

6.1 Endringer i forskrifter

Etter innspill fra tilgrensende hytteeiere i Svenningvika har vi gjort endringer i verneforskriften for at det skal være mulig å vedlikeholde vannledninger/vannkilder i verneområdet. Det er derfor lagt inn en unntaksbestemmelse om vedlikehold av anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet under § 4, hvor tiltaket ikke er søknadspliktig. Dette unntaket er for øvrig lagt til i alle verneforskriftene dersom det skulle finnes anlegg og innretninger som ikke har kommet frem i

verneplanprosessen. I tillegg er det lagt inn følgende bestemmelse under § 7 (søknadspliktige tiltak): «gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade».

7. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområdene i fylket.

Om tilrådingen vedtas, vil det føre til opprettelse av tre nye naturreservater. I hovedsak er det den naturlige dynamikken som skal bestemme utviklingen i reservatene, og Statsforvalteren vurderer derfor at behovet for skjøtsel vil være begrenset. Unntaket er i Torselva hvor det finnes et lite felt med gran helt øst i det foreslåtte verneområdet som bør tas ut. Behov for skjøtsel og evt. forvaltningsplan vil bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte. Områdene ligger nær eksisterende verneområder, og vi ser ikke at dette utløser behov for økte ressurser til forvaltning av verneområdene.

Statens naturoppsyn er ansvarlig for oppsyn i verneområdene. I Nordland løses dette delvis gjennom tjenestekjøp hos Statskog Fjelltjenesten og delvis av SNO selv. Det er imidlertid store avstander og mange områder, og det er et generelt behov for midler til styrket oppsynsinnsetts.

De økonomiske og administrative konsekvensene er i utgangspunktet små. Oppsynsbehovet i disse områdene anslår vi til et ukesverk. I tillegg trengs det to ukesverk til oppmerking av områdene sammen med jordskifteretten.

8. Oppsummering av høringsuttalelser

Statsforvalteren i Nordland sendte den 24. november 2022 ut verneplan for Horsbergvatnet, Svenningvika og Torselva i Bindal, Grane og Lødingen kommuner, på høring. Områdene er tilbudt gjennom ordningen med frivillig vern av skog og aktuelle verneform er naturreservat, jfr. § 37 i naturmangfoldloven. Høringsforslaget ble sendt ut til grunneiere, rettighetshavere, interesseorganisasjoner, myndigheter og andre aktuelle instanser. Høringen ble også kunngjort i avisene Avisa Nordland, Helgelendingen, Bladet Vesterålen og Harstad Tidende, samt gjennom nettsidene til Statsforvalteren i Nordland. Frist for å komme med høringsinnspill ble satt til 25. januar 2023.

Det kom inn 10 innspill til høringen. Disse kom fra Direktoratet for mineralforvaltning, Grane kommune, Linea AS, Lødingen kommune, Nordland fylkeskommune, NVE, Sametinget, Statens vegvesen, Statnett og tilgrensende hytteeiere ved Svenningvika (Arnfinn Nordli, Elin Olea Heggnes, Åge Heggnes, Anita Hoff, Tone Fiplingdal, Frode Moheim, Anita Nordli, Ronny Aanes, Tove Heidi Aanes, Rune Levi Hopen, Bente Hass Hopen). Innspillene er oppsummert og kommentert i de påfølgende avsnittene, og samtlige uttalelser følger saken som vedlegg.

8.1 Generelle merknader til verneplanen og planprosess

Statens vegvesen mener at verneforslagene ikke strider med deres interesser, og at deres innspill til oppstartsmeldinga vedrørende Svenningvika er ivaretatt på en god måte. De har ingen merknader.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser,

etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

Statsforvalteren har oversendt dokumentasjon på prosesser og kontakt som vi har hatt med samiske interesser. Sametinget har i etterkant uttalt at det ikke er behov for konsultasjoner med Statsforvalteren eller Miljødirektoratet, men at det kan bli aktuelt å konsultere med Klima- og miljødepartementet på et senere tidspunkt.

Lødingen kommune viser til at hele det foreslåtte verneområdet er avsatt til LNFR-område, og at det for kommunen ikke foreligger noen kjente konflikter i forbindelse med bruk av området. Området har i generasjoner vært nyttet av reindriftsnæringa som beiteland, og utover dette er jakt og fiske forvaltet av grunneier. Det er kommunens oppfatning at vernebestemmelsene ivaretar reindriftsnæringa og formålet i kommuneplanens arealdel på en god måte. Kommunen oppfatter etablering av verneområdet som svært positivt.

Lødingen kommune viser til områdebeskrivelsen for Torselva og foreslår at teksten endres slik at det fremkommer at området ligger på sørvestre siden av innerfjorden i Kanstadfjorden.

Statsforvalteren har endret ordlyden i områdebeskrivelsen slik at lokaliseringen av det foreslåtte verneområdet fremstår tydeligere.

Lødingen kommune påpeker at det i nedre del av verneområdet er et mindre plantefelt med gran, og anbefaler at dette vurderes fjernet med bakgrunn i at det ikke er et stedegent treslag.

Statsforvalteren er enig i at granplantefeltet bør fjernes. Behov for skjøtsel og evt. forvaltningsplan vil bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern.

Nordland Fylkeskommune v/Nordland fylkesting mener at vern av skog med spesielle naturverdier som inneholder truede naturtyper er positivt, og at dette bidrar til å oppnå målene om vern av skog i Norge, i tillegg til at det følger opp vedtakene i naturavtalen som ble besluttet desember 2022 i Montreal. Fylkesrådet mener imidlertid at et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør bidra til å minske presset for fremtidig vern i områder av større verdi for skogbruket, spesielt på Helgeland. Fylkesrådet påpeker at mer skogvern i Nordland må vurderes nøye, da Nordland fylke har en høy andel skogvern sammenlignet med flere andre fylker.

Statsforvalterens kommentar: Se svar under innspill fra Grane kommune

Grane kommune mener det allerede er gjennomført et omfattende vern av skogarealer på Helgeland, og spesielt i deres kommune. Det bør gjennomføres en konsekvensvurdering og foretas en helhetlig gjennomgang av alle arealer på Helgeland før ytterligere vern vedtas. En helhetlig gjennomgang må ta hensyn både til områder med eksisterende vern, områder i prosess med frivillig vern, og øvrige pågående verneprosesser. Det bør fokuseres spesielt på tilgrensende områder som kan bli utilgjengelige som følge av et eventuelt vern, samt utilsiktede konsekvenser av ytterligere vern. Målet med gjennomgangen er å få kartlagt konsekvensene det totale verneomfanget har for regionen, særlig for lokal verdiskaping og arbeidsplasser. Det vurderes som spesielt viktig at det ikke opprettes naturreservat i områder med økonomisk drivverdig skog, da aktiv skogsdrift i mange tilfeller er et bedre alternativ enn vern i klima-sammenheng.

Det nasjonale målet for skogvern er 10 %. Andelen vernet skog i Nordland er større enn i landet som helhet, 7,2 % mot 5,1 % av det totale skogarealet. Aktuelle områder i andre fylker bør vurderes for vern før det vedtas nye verneområder i Nordland.

Dersom det ikke foretas en konsekvensutredning og en helhetlig gjennomgang fraråder Grane kommune at Statsforvalteren i Nordland går videre i arbeidet med Svenningvika naturreservat. Konsekvensene av ytterligere vern er ikke tilstrekkelig belyst for å kunne ta stilling til saken.

Statsforvalterens kommentar: Stortinget vedtok i 2016 10 % vern av skog med en spesiell innsats mot områder som er viktige for naturmangfoldet og der det er lite representativt vern. Vernet skal foregå på statsgrunn og gjennom frivillig skogvern, og det er ikke definert egne prosentvise delmål for fylker eller regioner. Selv om det er vernet ganske mye i Nordland og på Helgeland, er det likevel behov for mer vern for å dekke manglene i skogvernet. Ifølge NINA-rapport 1352 (Evaluering av norsk skogvern i 2016) bør disse skogtypene prioriteres for vern i Trøndelag og Nordland nord til Saltfjellet: Kalkskog, raviner, bekkeløfter, boreal regnskog og lavereliggende høyproduktiv skog. Noen av disse skogtypene finnes i liten grad andre steder i landet, og vernebehovet kan bare dekkes ved å verne mer skog i denne regionen. Lista for at et område skal foreslås for vern i Nordland er hevet sammenlignet med resten av landet. Isolert sett har Svenningvika moderate verneverdier, men sett i sammenheng med Breiskardet vil området få nasjonal verdi. Sammen med Breiskardet utgjør Svenningvika en av få gammelskogsrester i Svenningdalen.

Når det gjelder tilgrensende områder som kan bli utilgjengelige som følge av et eventuelt vern, vil vi vise til at det er Statskog som er grunneier i tilgrensende areal. Statskog ga innspill til oppstartsmeldingen om at verneforslaget har tatt hensyn til deres skogsbilvei som går nord for det foreslåtte verneområdet, og at de forutsetter at dette ivaretas. I dette legger Statsforvalteren at skogsbilveien nord for området vil gi tilstrekkelig adkomst til tilgrensende arealer.

Statsforvalteren gjør skogfaglige vurderinger i alle verneplanprosesser som gjelder skog, og det har vi også gjort i dette tilfellet.

Tilgrensende hytteeiere ved Svenningvika påpeker at det foreslåtte verneområdet ligger rett øst for hyttefeltet i Svenningvika, og at grensen til naturreservatet vil ligge helt inntil noen av hyttetomtene. De er sterkt imot et vern av Svenningvika, da området i alle år har blitt brukt til turområde og aktiviteter, inkludert bålpynting. Dersom området vernes må ved medbringes, noe som er tungvint. Det er ikke lett å finne tørr kvist på bakken om vinteren som kan brukes til bål.

Hytteeierne påpeker videre at en av eiendommene har to vannkilder som er i bruk, og som blir liggende innenfor grensa til naturreservatet. Ved en eventuell oppgradering av disse kan det bli nødvendig å benytte maskiner for å få utført jobben. Det påpekes også at eventuelt vern av området, med en vernegrense som går helt inntil hyttetomtene, kan minimere salgsværdien på hyttene.

Det går en sti/ferdselsveg fra Svenningvika og opp til Storbåtskardet som er avmerket på kart, og denne stien har de senere årene blitt merket og vedlikeholdt. Hytteeierne lurer på om det fremdeles vil være tillatt å vedlikeholde stien, blant annet fjerning av trær som har falt over stien.

Det er hytteeierens ønske at dersom området blir vernet, vil det være best med et mindre strengere vern.

Statsforvalterens kommentar: Dersom Svenningvika blir vernet vil det fremdeles være tillatt å utøve friluftsliv, blant annet sanking av bær- og matsopp, jakt og skiaktiviteter. Bålbrenning vil kun være tillatt dersom man benytter tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Grunnen til at vi ikke ønsker at det skal knekkes av greiner og kvister til bålbrenning er at flere av rødlisteartene som er registrert i området vokser på greiner av både levende og døde trær.

Når det gjelder eksisterende vannkilder/vannledninger, har vi lagt til følgende unntak under verneforskriftens § 4 j (direkte unntak):

«Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for... vedlikehold av anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet».

Vi gjør oppmerksom på at motorisert ferdsel vil være søknadspliktig.

Vi har også lagt til følgende formulering under § 7 k (søknadspliktige tiltak):

«Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:... gjenoppføring av anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade».

Vi ønsker å understreke at en eventuell oppgradering av anlegg og innretninger i utgangspunktet ikke vil være tillatt, men at det kan søkes om dispensasjon gjennom naturmangfoldlovens § 48. Imidlertid er det begrensninger på hva som vil være tillatt av oppgradering, spesielt når det gjelder graving/maskinelt bruk.

Dersom området blir vernet vil det fremdeles være tillatt å rydde og vedlikeholde eksisterende stier i henhold til tilstand på vernetidspunktet, jf. verneforskriftens § 4 i. Dette innebærer også fjerning av vindfall.

8.2 Landbruk og reindrift

Lødingen kommune mener at forhold knyttet til jordbruksdrift ikke vil få noen betydning for landbruket i kommunen, da det ikke er gårdsbruk i drift i området.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

8.3 Kraftlinjer og vannkraft

Linea AS viser til deres kommentarer til oppstart av verneforslaget og registrerer at deler av deres uttalelse er tatt inn i forslag til forskrift. De har ingen ytterligere kommentar til høringen.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen og er fornøyde med at deres uttalelse er ivaretatt. De har ingen ytterligere merknader til planarbeidet.

Statsforvalteren tar innspillene til orientering.

NVE viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen og registrerer at grunneier har fått verneplanen på høring og dermed er informert om vannkraftpotensialene innenfor det foreslåtte verneområdet Torselva. NVE er også positive til at alle berørte nettselskap er inkludert i adresselisten, og registrerer at både Linea AS og Statnett SF har uttalt seg. De ber nettselskapene å uttale seg dersom standardbestemmelsene og følgende tiltak ikke dekker deres behov.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

8.4 Mineralressurser

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) registrerer at Statsforvalteren har imøtekommet deres innspill til oppstartsmeldingen og slutter seg til de vurderinger som er gjort. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter i områdene siden deres uttalelse, og DMF har derfor ingen merknader til verneforslaget for områdene slik det nå foreligger.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

9. Statsforvalterens tilråkning

Verneforslaget for Horsbergvatnet oppfyller mangler i skogvernet ved at den har stor andel gammel fleraldret skog på kalkrik grunn i sørboreal vegetasjonssone, med flere rødlistede naturtyper. Svenningvika og Torselva oppfyller mangler for henholdsvis lavereliggende produktiv gammelskog, gammel boreal lauvskog og bekkekløft. Statsforvalteren tilrår derfor vern av Horsbergvatnet, Svenningvika og Torselva naturreservater.

10. Oversikt over uttaleparter

Følgende har kommet med uttalelser under høringen:

- Direktoratet for mineralforvaltning
- Grane kommune
- Linea AS
- Lødingen kommune
- Nordland Fylkeskommune
- Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
- Sametinget
- Statens vegvesen
- Statnett
- Tilgrensende hytteeiere ved Svenningvika v/ Arnfinn Nordli, Elin Olea Heggnes, Åge Heggnes, Anita Hoff, Tone Fiplingdal, Frode Moheim, Anita Nordli, Ronny Aanes, Tove Heidi Aanes, Rune Levi Hopen og Bente Hass Hopen

11. Vedlegg

1. Forslag til verneforskrifter
2. Forslag til vernekart
3. Høringsuttalelser
4. Oppsummering av innspill og prosesser som berører samiske interesser

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø || sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland

